

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

УДК 338.45:621 (477)

Єременко В.В., студентка 4 курсу
факультету економіки і права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Машинобудування як одна з найважливіших галузей економіки забезпечує економічне зростання, соціальний розвиток, науково-технічний прогрес країни. У сучасних умовах набуває актуальності необхідність аналізу стану промисловості у цілому та машинобудування зокрема. Саме від рівня розвитку машинобудування як важливої галузі промисловості залежить конкурентоспроможність та інноваційність країни.

Проблемами функціонування машинобудування в Україні займаються відомі вчені-економісти: Р. Журило, Н. Карачина, М. Колісник, О. Шапуров та ін. У своїх працях вони розглядають сучасний стан та тенденції розвитку машинобудування в Україні, визначають проблеми та перспективи забезпечення конкурентоспроможності виробників продукції машинобудування. Враховуючи постійні динамічні зміни у машинобудівному комплексі та виникнення нових проблем його функціонування, залишається невирішеним питання аналізу сучасного стану машинобудівного комплексу України.

Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку машинобудування в Україні, визначення основних проблем та напрямів удосконалення функціонування цієї галузі промисловості.

Як відомо, галузева структура машинобудування дуже різноманітна. Виділяють такі його ланки, як важке машинобудування, транспортне, сільськогосподарське, верстатобудування, приладобудування, радіотехнічне та електротехнічне виробництво. Розміщення сучасних машинобудівних підприємств України безпосередньо залежить від техніко-економічної специфіки їх виробництва, насамперед, від таких його особливостей, як конструктивна складність виробів, широкий розвиток спеціалізації і кооперування. Обмеження розміщення нових машинобудівних підприємств у великих

містах створює сприятливі передумови для розташування їх у середніх, малих містах і навіть у селищах міського типу, де доцільно розміщувати невеликі спеціалізовані підприємства та окремі цехи. Розміщення таких підприємств стимулюватиме розвиток галузей виробничої і соціальної інфраструктури, забезпечить працевлаштування населення [1].

Слід зазначити, що наслідки фінансової кризи у більшій мірі відобразилися на машинобудуванні України: по-перше, знизилися обсяги виробництва машинобудівного комплексу, закордонні поставки сировини, матеріалів, енергоресурсів, напівфабрикатів та комплектуючих; по-друге, відбулося входження на ринок більш дешевої та якісної імпоротної продукції; по-третє, спостерігалася поступова втрата платоспроможних ринків збуту машинобудівної продукції. Починаючи з 2012 року відбулося різке падіння інвестицій до цієї галузі. Зменшення інвестицій в основний капітал за період з 2012 – 2015 рр. відбулось за всіма видами машинобудування: за виробництвом машин та устаткування – до рівня 1450 млн. грн., за виробництвом електричного, електронного та оптичного устаткування – до рівня 1200 млн. грн. та за виробництвом транспортних засобів та устаткування – до рівня 1010 млн. грн. Усе це спричинило збільшення кількості збиткових підприємств промисловості на 35 % від загальної кількості збиткових підприємств України [2].

Сучасні дані Державної служби статистики України [3] свідчать про те, що частка збиткових підприємств машинобудівного комплексу дуже вагома. Станом на 01.01.2015 р. вона складає 17,3 % від загальної кількості підприємств. У порівнянні з минулими роками можна стверджувати, що спостерігаються негативні тенденції у розвитку машинобудування.

Проведений аналіз сучасного стану машинобудування в Україні протягом останніх років дозволив визначити, що у 2015 році порівняно із 2014 роком зменшився загальний обсяг виробництва на 6 % при тому, що у 2014 році порівняно із 2013 роком спостерігалось його збільшення на 17,2 %. У цілому за 2015 рік проти 2013 року за всіма видами машинобудівної продукції спостерігалось значне скорочення обсягів виробництва. Слід відзначити, що за окремими видами машинобудівної

продукції відбулося значне зменшення у 2015 році порівняно із 2014 роком. Наприклад, виробництво електродвигунів та генераторів постійного струму зменшилося на 60,9 %, трактори для сільського та лісового господарства – на 22,7 %. Отже, машинобудівна галузь промисловості - галузь, яка є стратегічно важливою для національного господарського комплексу, потребує особливої уваги з боку уряду України та вимагає негайних заходів щодо покращення ситуації, яка склалася.

Серед основних проблем сучасного розвитку машинобудування в Україні слід відзначити [4; 5]:

- 1) застарілість основних засобів на підприємствах, що негативно впливає на конкурентоспроможність, якість та собівартість машинобудівної продукції;
- 2) недостатній рівень платоспроможності товаровиробників, що негативно впливає на фінансово-економічний стан підприємств машинобудування;
- 3) обмежений внутрішній попит на вітчизняну продукцію;
- 4) низький рівень інноваційної активності вітчизняних підприємств;
- 5) значна залежність вітчизняних підприємств від постачань вузлів, деталей та комплектуючих виробів з інших країн;
- 6) неефективна політика держави щодо діяльності монополістів і посередників, що призводить до підвищення вартості матеріалів, енергоресурсів.

Важливими заходами щодо поліпшення функціонування машинобудування в Україні є: удосконалення галузевої структури машинобудування, розширення асортименту його продукції за рахунок підвищення питомої ваги галузей, що виробляють товари народного споживання, модернізація машинобудівних заводів, їх технічне переоснащення з використанням сучасних технологій, налагодження виробництва високоефективних машин та їх систем для всіх галузей і сфер народного господарства, приладів і апаратів, швидкісної електронно-обчислювальної техніки нових поколінь, виробництва систем

зв'язку, засобів управління, автоматизації тощо, орієнтація спеціалізації та кооперування виробництва в машинобудуванні на вітчизняні підприємства тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що машинобудівний комплекс України перебуває у складному фінансовому становищі: кількість збиткових підприємств зростає з кожним роком; обсяги виробництва машинобудівної продукції скорочуються. погіршуються експортно-імпортні відносини. Усе це підтверджує необхідність негайної реалізації вищезазначених заходів, адже машинобудівний комплекс України має значний інноваційний потенціал.

Література

1. Данилишин Б. Машинобудування відновлює свої позиції / Б. Данилишин // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 194. – С.4-10.
2. Побережний О. Основні напрямки розвитку підприємств машинобудування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/natural/vcpi/TPtEV/2012_13.pdf
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Петришин Н. Система стратегічних показників діяльності машинобудівних підприємств / Н. Петришин // Регіональна економіка. – 2012. – № 4. – С.173 – 184.
5. Коротаєва Ю. Перспективи та проблеми машинобудування / Ю. Коротаєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Sepid/2012_1/12kyvtpm.pdf

Науковий керівник,
ст. викладач

Запащук Л. В.

Опубліковано в авторській редакції